

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

На засіданні кафедри конституційного права
юридичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 26 серпня 2022р.)

**СИЛАБУС З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАКТИЧНИЙ КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ»,
що викладається в межах
другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів з
спеціальності № 081 Право**

Назва дисципліни	Практичний конституціоналізм
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Січових Стрільців 14
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Юридичний факультет, кафедра конституційного права
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 08 Право Спеціальність 081 Право
Викладачі дисципліни	Бориславська Олена Марківна, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри конституційного права
Контактна інформація викладачів	olenabor@gmail.com , кафедра конституційного права, ауд. 507, тел. +38(032)-2394161.
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Можливі також додаткові он-лайн консультації через доступні ресурси (Skype, ZOOM, Viber, Telegram тощо). Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту olenabor@gmail.com
Сторінка дисципліни	
Інформація про дисципліну	<p>У навчальній дисципліні подаються практичні аспекти функціонування конституційної системи, заснованої на ідеях поваги до людської гідності, свободи та прав людини, демократії й верховенства права. У межах курсу студенти вивчатимуть конституційні інструменти та засоби недопущення державного свавілля, оволодіють методикою оцінки діяльності вищих органів державної влади на предмет їх конституційності, набудуть навиків розробки конституційного дизайну, правозахисної та правотлумачувальної діяльності з метою імплементації засад конституціоналізму.</p> <p>У межах навчальної дисципліни також розглядатимуться такі питання, як: засоби недопущення концентрації влади главою держави; чи може демократичний парламент бути свавільним і як з цим боротися; чи має бути обмеженою пряма демократія, як на практиці має забезпечуватися баланс між національними цінностями та універсальними засадами конституціоналізму.</p>
Коротка анотація дисципліни	Навчальна дисципліна «Практичний конституціоналізм» є завершальною вибірковою дисципліною спеціальності 081 Право для освітньої-професійної програми «Магістр», яка викладається в 2 семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі дисципліни	<p>Метою дисципліни є набуття студентами компетентностей з практичних аспектів функціонування конституційної системи, заснованої на ідеях поваги до людської гідності, свободи та прав людини, демократії й верховенства права.</p> <p>Цілі дисципліни полягають в тому, щоб на основі оволодіння відповідними знаннями сформувані в студентів практичні навички застосування конституційних інструментів та засобів недопущення державного свавілля, методики оцінки діяльності вищих органів державної влади на предмет їх конституційності, розробки конституційного дизайну, правозахисної та правотлумачувальної</p>

	діяльності з метою імплементації засад конституціоналізму.
Література для вивчення дисципліни	<p>Основа література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Барабаш Ю. Конституційний вимір української демократії (історико-теоретичні нотатки) // Право України – 2014. – №7. – С.137-145. 2. Бориславська О. Європейська модель конституціоналізму: системно-аксіологічний аналіз: Монографія. – Харків: Право, 2018. – 384 с. 3. Дайсі А. Вступ до вчення про право конституції // Антологія лібералізму: політико-правничі вчення та верховенство права. – К.: Книги для бізнесу, 2008. – С. 511 – 528. 4. Стецюк П. Основи теорії конституції та конституціоналізму. – Львів: Астролябія, 2003. – 219 с. 5. Sajo A. Limiting Government. An Introduction to Constitutionalism. — Budapest, 1999. <p>Інтернет джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Президент України. URL: https://www.president.gov.ua/ 2. Верховна Рада України. URL: http://www.rada.gov.ua 3. Кабінет Міністрів України. URL: http://www.kmu.gov.ua 4. Конституційний Суд України. URL: http://www.ccu.gov.ua/ 5. Судова влада в Україні. URL : http://www.court.gov.ua 6. Єдиний реєстр судових рішень в Україні. URL: http://www.reyestr.court.gov.ua 7. Офіційний сайт Національної бібліотеки імені Вернадського http://archive.nbu.gov.ua/
Обсяг курсу	32 години аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 88 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ сутність засад поваги до людської гідності, свободи та прав людини, демократії й верховенства права, розуміти їх нормативне значення; ▪ конституційні інструменти та засоби недопущення державного свавілля; ▪ методичку оцінки діяльності вищих органів державної влади на предмет їх конституційності; ▪ сучасні методи інтерпретації конституції; ▪ варіанти жорсткого та гнучкого поділу державної влади, що функціонують на практиці; ▪ способи подолання криз в механізмі поділу державної влади України; ▪ сучасні способи поєднання прямої демократії з представницькою, методи недопущення маніпулювання інститутом референдуму; ▪ співвідношення національних конституційних цінностей з універсальними засадами, методичку вирішення можливого їх конфлікту. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ розробляти конституційний дизайн на основі найбільш оптимального варіанту поділу державної влади; ▪ здійснювати захист конституційних цінностей та

	<p>основоположних прав людини засобами конституційної юстиції;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ здійснювати тлумачення конституції за допомогою сучасних методів конституційної інтерпретації; ▪ застосовувати конституційні положення з метою ефективного функціонування парламенту та недопущення парламентського свавілля; ▪ збалансовувати національні конституційні цінності з універсальними засадами конституціоналізму; <p>- розробляти проекти актів, документів та рішень, необхідних для реалізації конституції, а також у ході правозахисної діяльності.</p>
Ключові слова	Конституція, конституціоналізм, поділ влади, демократія.
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, дискусій, практичних робіт та консультації для кращого розуміння тем
Теми	<p>Тема 1. Конституціоналізм і демократія: практичний вимір</p> <p>Тема 2. Конституційні інструменти та засоби обмеження державної влади. Право на опір свавіллю</p> <p>Тема 3. Конституційна юстиція як гарантія обмеженого правління</p> <p>Тема 4. Поділ державної влади і конституційний дизайн</p> <p>Тема 5. Глава держави в змішаній республіці</p> <p>Тема 6. Парламентаризм і засоби недопущення парламентського свавілля</p> <p>Тема 7. Пряма демократія в сучасній конституційній державі</p> <p>Тема 8. Універсальні засади конституціоналізму і конституційна ідентичність. Конституційні запозичення</p>
Підсумковий контроль, форма	залік в кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з конституційного права та конституційно-процесуального права, достатніх для сприйняття категоріального апарату курсу та розуміння його джерел.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	При викладанні дисципліни використовуватиметься комплекс навчальних методів, спрямований на формування в студентів окреслених компетентностей. Зокрема, при вивченні різних тем курсу застосовуватимуться методи опрацювання аналітичних завдань, метод Сократа, групових дискусій та ділових ігор, кейс-стаді, дебати, дискусія тощо. Окрім цього, у ході самостійної роботи застосовуватимуться також методи самостійної роботи з літературою, Інтернет-ресурсами (самонавчання), ідентифікація правової проблеми та її вирішення на основі принципів права, необхідні для вирішення практичних кейсів.
Необхідне обладнання	Комп'ютер та мультимедійний проектор в аудиторії. Вивчення курсу передбачає використання загальнонавчаних комп'ютерних програм і операційних систем.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні/самостійні тощо: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50; • залік (залікове модульне завдання): 50% семестрової оцінки;

	<p>максимальна кількість балів 50. Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному оцінюванні, самостійній роботі та бали підсумкового завдання. При цьому враховується присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до заліку</p>	<p>Залік передбачає розв'язання студентом кейсу, зміст якого до заліку студентам невідомий. Кейси подаються у межах тематики курсу, відображеної в його програмі.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>